

Diane Broeckhoven

Vergrijzing

Getijdenboek

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

Vlaamse traditie nieuw leven in. Ik dep mijn ontroering in stijl met een vers gestreken zakdoek. 'En er zit een baby in mama's buik,' maakt hij voorbarig bekend in de korte stilte voor het applaus. Het zesde kleinkind is onderweg. De grote mensen heffen de bubbels, uitgezonderd de schoondochter/toekomstige moeder en de dochter met een baby aan de borst. De kinderen krijgen appelsap in een feestglas. 'Is er geen kinderchampagne,' vraagt de oudste kleindochter mondain. Als ik frons, stelt ze me gerust: 'Van de Hema, amma, van Jip en Janneke...'

Het nieuwe jaar is begonnen.

2. Crisis

Of ik al iets te eten heb voor vanavond, vraagt een vriend aan de telefoon op de eerste dag dat alles weer gewoon is. Ja. Restjes. Gewone kost nu we op voorschrift van de vrouwenbladen weer calorieën moeten gaan tellen. Rijst met gestoomde groente of iets in die richting. Of ik zin heb in kreeft? Dat heb ik zeker, maar waar ik met de hoogste prioriteit zin in heb, is in alleen zijn. Thuis met mezelf.

Het betreft gelukkig geen uitnodiging. De dochter van de beller, een *traiteuse*, heeft gisteren een

kreeftenbuffet verzorgd voor een gezelschap dat alleen de lijven wilde. De scharen en poten heeft ze zodoende bij haar vader afgeleverd, op een bedje van sla met toebehoren. En nu moet hij onverwacht weg. Of ik ze wil hebben?

Altijd tot een offer bereid zit ik een uur later in mijn eentje aan de keukentafel kreeft te eten. Met het bijgeleverde zilveren gereedschap in de aanslag, degusteer ik alles tot de laatste verrukkelijke schaar. Glaasje wijn erbij, klinkend in het luchtledige. Op de crisis. Op de voedselbedeling.

3. Een goed gesprek

Item op lijstje van goede voornemens: Chris bellen. Veel te lang voor me uitgeschoven. Nu dus. Meteen.

‘Hallo Chris, hoe gaat het met je?’

‘Tja, hoe gaat het? Stomme vraag.’

‘Sorry. Gaat het niet? Ook niet een beetje?’

‘Nee, het gaat zelfs niet een heel klein beetje.’

‘Lig je in bed?’

‘Nee, ik zit op het toilet.’

‘Oei, verkeerd moment dus. Zal ik straks terugbellen?’

‘Nee, hoor. Alle momenten zijn verkeerd en alle

momenten zijn goed. Het hangt er maar van af hoe je het bekijkt. Ik zit hier rustig. Zeg het maar.'

'Heb je hulp?'

'Ja, ik ben omringd door engelen van vriendinnen.'

'De vrouw die de telefoon aannam zei me dat jij dat zelf ook bent.'

'Echt? Zei ze dat? Wat lief. Jij bent er trouwens ook een. Maar nu wil ik stoppen. Ik ben zo moe.'

'Dag lieve Chris. Dikke zoen.'

'Dag lieverd. Grote knuffel. En bedankt.'

Acht dagen later stierf Chris. Ze was 56. Op het overlijdensbericht zijn, naast familieleden en geen kinderen, haar drie favoriete ex-mannen vermeld.

4. Lacrima Christi

In mijn kinderjaren verliepen de nieuwjaarsbezoeken strikt hiërarchisch en volgens vaste patronen. Op 1 januari 'deden we' de grootouders met ons vijf man sterke gezin waarvan ik het middelste kind was. De bomma en den bompa van den Drink – genoemd naar de straat waar ze woonden en niet naar hun overmatig alcoholverbruik – bezochten

we in het dagdeel dat zij zelf de ‘achternoen’ noemden. Daarna vertrokken we naar de bomma en den bompa van Deurne, aanvankelijk met tram 10 en later per Fiat 1400, onze solide gezinswagen die op een omgekeerde badkuip leek en waarin plaids met tijgermotief de vlekken van de vorige eigenaar camouflerden. We arriveerden altijd te laat bij de grootouders van moeders kant, omdat we op de weg erheen nog een kist Hofnarsigaren voor bompa moesten kopen en er steevast een file in de sigarenwinkel stond. Het leeggoed met de bandjes werd bewaard, waarna ik er iets kunstzinnigs van knutselde: een poppenbedje, een juwelenkistje of een opslagplaats voor kleine geheimen. Over de sigarenbandjes, vooral die met veel goud, maakten we heftig ruzie. Tot een van de drie partijen besloot om op lucifermerken of suikerzakjes over te schakelen. Wij verzamelden wat af.

We lazen onze met glitters bestoven nieuwjaarsbrieven op 1 januari: ’s morgens voor onze liefste ouders, ’s middags in het Vlaams voor onze vaders ouders en ’s avonds in het Frans voor die van onze moeder. De ogen van de oorspronkelijk Franstalige bomma werden al vochtig als we de bruine enveloptevoorschijn haalden. Bij het ‘Chère grand’mère, chère grandpère’ braken onherroepelijk de dijken.

Zij kon het beste huilen van heel de familie, zelfs om niets. Zij had haar tranen bewaard voor later.

De volwassenen gaven elkaar cadeautjes, meestal van de Inno die toen nog de L’Innovation heette. Ze varieerden van pindastellen (je mocht ook nog ‘apennootjes’ zeggen) tot botervloten, van slabestekken tot notenkrakers. Altijd iets nuttigs en huishoudelijks. Al naargelang de heersende mode waren de geschenken van *inoxidable*, van teakhout of van paars plastic. Wij kinderen kregen meestal iets voor onze spaarpot. Een kinderhand was nog gauw gevuld en we mochten ongestraft een gewaagd versje citeren: ‘Lieve peter, vijf frank is goed, maar tien frank is beter!’

De bompa van Deurne rolde ieder jaar voor al zijn kleinkinderen een briefje van vijftig frank rond een konijnenpootje. Een echt, jawel, met een schijfje geronnen bloed aan het ene uiteinde en zwarte nageltjes aan het andere. Dat bracht geluk. De kruidige konijnengeur en de harige zachtheid, het ene jaar effen wit, het andere grijs gevlekt, brachten me meer in vervoering dan het geld zelf. Ik bewaarde en besnuffelde mijn fetisj wekenlang, liefst buiten het blikveld van mijn moeder. Tot ze het op een onbewaakt moment zonder pardon uit mijn handen griste en in de vuilnisbak smeed. Wat

dacht ik wel, zo'n vies ding. Dadelijk kreeg ik nog een ziekte.

Na 'de dag zelf' bleef nog de hele maand januari over voor familieleden van mindere en zoveelste knoopsgaten. We bezochten tantes en nonkels die we anders zelden zagen. Bij het binnenkomen moesten we beleefd 'gelukkig nieuwjaar' zeggen, we mochten onze wangen niet afvegen na de natte en/of stekelige zoenen, we moesten op de canapé gaan zitten en braaf zijn. Verder werd er niets van de kinderen verwacht. Er zou trouwens thuis wat zwaaien als we verklikten dat onze ouders het feestelijk verpakte vaasje zelf cadeau hadden gekregen maar het lelijk vonden of het al hadden. We moesten doen alsof het rechtstreeks van de l'Innovation kwam.

Een bezoek aan de tantes, drie ongetrouwde zussen van de bomma van den Drink, vond altijd plaats op de laatste zaterdagmiddag van de maand. Tante Mit, tante Gusta en tante Lisa, een soort K3 avant la lettre, woonden sinds mensenheugenis samen. Hun hondje Nelly, een nerveus schipperke, sprong tijdens de nieuwjaarskussen opgewonden naar ons kruis en beet in onze kuit. Het nijldige gekef staakte pas als we doodstil op onze stoel zaten. Nelly was geen kinderen gewend, legden de volwassenen uit. Hij was jaloers, maar bij een hond was dat geen zonde.

De tantes hadden ieder een specifieke taak in hun ménage a trois. Tante Lisa verdiende het geld als boekhoudster op een scheepvaartkantoor. Zij bezat een schrijfmachine waarop ik mijn eerste letters heb getypt. Tante Mit deed het huishouden en kookte als een chefkok. Tante Gusta breide grote grijze lappen die gaandeweg uitgroeiden tot combinaisons, onderjurken met een lijfje én een rok. Zes rechts en zes averechts, wat een plissé-effect gaf. Zij was de zachtmoedigste, de liefste én de dikste van de drie. Haar dominante zussen zaten haar altijd op de kop en noemden haar ‘onze Gust’. Ze heeft het langste van de drie geleefd en tot op de laatste dag haar zelfgebreide combinaisons gedragen.

Mijn zus en ik kregen ieder jaar een flanellen nachtjapon cadeau van de tantes, zacht vanbinnen en glad vanbuiten. Die ponnen roken zoetig als de meisjes van de afdeling snit en naad op onze school en waren altijd een paar maten te groot. ‘Op de groei gekocht,’ zei tante Mit die verantwoordelijk was voor de aankoop. We droegen ze tot ze tot ver boven onze knieën reikten, en nog waren ze dan niet versleten. ‘Increvable zoals de Michelinbanden,’ zei mijn moeder die ze na tweeduizend wasbeurten tot stofdoeken verknipte.

Hoogtepunt van de familiebezoeken was de laat-

ste zondagmiddag in januari bij tante Wiske, de vijfde zus van de drie tantes én van de bomma van den Drink. De inrichting van haar huis en de decoratie van haar volumineuze lichaam drukten absolute weelde uit. In de vlezige zone waar haar onderkin en boezem naadloos in elkaar overliepen, flonkerden altijd juwelen, evenals aan haar vingers en oren. Ze had hoog opgestoken spierwit haar. In haar ovalen mahoniehouten tafel konden we als in een vijver ons eigen spiegelbeeld, dat van haar en dat van al het bezoek zien.

In het dagelijks leven dreef tante Wiske een bruin café, de Kuip, op het toen nog als deftig aangeschreven De Coninckplein in Antwerpen. We maakten er in de loop van het jaar wel eens een tussenlanding met ons gezin, tijdens een wandeling. De kinderen kregen dan twee cocacola's verdeeld over drie glazen, op kosten van het huis. Ik tapte er voor het eerst in mijn leven een pint, Cristal Alken, met tante Wiskes hand warm op de mijne, en mocht die neerzetten voor een droefgeestige man die alleen aan een tafeltje zat. Een vage toekomstdroom – mijn eigen kroeg met een bokaal hardgekookte eieren op de toog – kreeg daar vorm.

Café de Kuip was een noodzakelijke broodwinning voor tante Wiske nadat de man haar in de steek